

MAGYAR FIGYELŐ

MERJÜNK MAGYAROK LENNI

1.

NAGY SORSFORDULÓKON sokszor nem is azon dől el egy népnek a sorsa, hogy milyenek az őt kitevő egyedek, hanem azon, hogy milyen eszményt, milyen példaképet tűz maga elé, milyennek akarja magát látni. A magyarság gyengesége nem abban rejlik, hogy nem öltözött korszerű ruhába, hanem abban, hogy nem merte vállalni a magyar sors fenséges kockázatát. Békés revízióról álmódott még akkor is, midőn Európában a diplomáciai szólamok mögött már szuronyok feszültek és a népek készültek a végső véres leszámolásra. A népek megértéséről, a humanizmus érvényesüléséről szötte tovább álmait, pedig Európa egén már megjelentek a komor felhők, melyekből évszázadok emlékezetében maradó vihar támadt. A magyarság nem látta, vagy nem akarta látni a sorsát meghatározó európai helyzet döntő átalakulását. Feladatait továbbra is egy régebbi állapothoz mérte, nem készült fel a reá váró nagy erőfeszítésekre. Ellentétben hagyományaival, melyek mindig arra készíteték, hogy a létét fenyegető veszélyek leküzdésére magát alkalmassá tegye, megelégedett egy korhadtt életforma továbbvitelével. Magatartásában nem mert magyar lenni. Elsősorban vezető osztálya nem mert az lenni.

Nem mert magyar lenni abban, hogy megérezze ennek a népnek ösztönös vágyakozását egy szabadabb, nemesebb, igazságosabb és testvéribb élet után. Nem mert kitérni és átölelni minden magyart. Nem mert leszámolni a kizsákmányolókkal, a mindenből hasznot húzókkal, a háború tüzénél pecsenyéjüket sütőkkel. Nem mert kezet nyújtani a szegény magyarnak, lemondani a címeiről és inkább formákban élő kiváltságairól. Nem merte a közélet asztalához ültetni a magyar szellem kiválóságait, nem merte szélesre kitérni a kapukat a feltörekvő népi elemek előtt. Nem merte ezt az ezer sebtől vérző országot a maga emésztő gondjaival beengedni a közéletbe, mert félt, hogy komor árnyékával is elsöpör mindent és mindenkit, akinek lelkében nincsen mint stigma beégetve ennek a fajtának fájdalmas Krisztus-keresztje.

Nem mertünk magyarok lenni sem hősiességben, sem áldozathozatalban, sem igazságosságban, sem testvériességben. Most pedig itt állunk megfürdetve a valóság jeges zuhatagában és keressük azt a magyar magatartást, melynek zászlaja alá húzódhatna minden magyar, az is, aki megkeseredett, az is, aki ok nélkül ujjong.

Az elveszített éveket nem hozhatja vissza semmi. Mennyivel nehezebb most a helyes utat megtalálni, midőn küzd bennünk a megbántott vér, az életünkre törő veszedelemmel. Hibáztassuk a multat? Hiába tennénk; nem ment fel az alól a felelősség alól, melyet a jövő szegez elénk. Kedvetlenedjünk el és húzódjunk félre a jelen nehézségei miatt? Utánunk jön a gond, a legeldugottabb zugokba is.

Merjünk magyarok lenni!

Vállaljuk a sorsot akkor, amikor a legnehezebb és feszítsük meg minden erőnket, hogy helyre hozzuk azt, amit elődeink mulasztottak, vagy hibáztak. Az elmúlt évszázadok magyarjainak sem volt könnyebb a helyzetük. Mindíg voltak ellenségek, akik az ország életére törtek és mindíg voltak az országnak megoldásra váró nagy kérdései, egyenetlenkedő nagyurai és szenvedő pórnépe. De mindíg voltak fiai, akik zokszó nélkül áldozták fel életüket, költői, akik megmutatták, milyenek kellene lennie, államférfiai, akik hideg fejjel vezették át a meredélyeken és prófétái, akik hitet és hitért a megváltást hozták számára.

2.

EZ A MAGYAR SORS. Úgy kell vállalni, ahogy van. Ragyogó fényeivel és fekete árnyaival. Régen lármafákat gyűjtöttek, most magyartól magyarig kellene vinni a tüzet és beleégetni a parancsot: tégy félre gyűlöletet, kárörömöt, hatalmi vágyat és anyagi hasznot, fogj össze, védj az országot tíz körömmel is, ha odarendel a sors, „hass, alkoss, gyarapíts“, ha itthon van reád szükség és ne légy más semmi, csak magyar! Ez elég. Elég, hogy hűséges szövetséges légy, elég, hogy életedet tudj áldozni hazádért, elég, hogy testvérednek fogadj minden magyart és elég, hogy megszabja magatartásod és cselekedeteidet.

Ez a vágyunk, az akaratunk, a rendeltetésünk. Nyugodt bizalommal szemléljük a jelen kavargó és tisztulatlan jelenségeit. Hiszen minden politikai változás hatalmi törekvéseket dob fel. A magukat igazolva látó politikai irányzatok küzdenek meg a hatalomért és a hatalmi pozíciókért. A személyi kérdések tolnak előtérbe, az indulatok magasra csapnak és a nemzet a maga nagy és égető kérdéseivel szerényen visszahúzódik biztos fellegvárába: azok

lelkébe, akik a változástól nem saját, hanem nemzetük hatalmának megerősödését várják.

Ilyenkor úgy látszik, mintha azok az örök adottságok, melyek minden politikai tevékenységet meghatároznak: a földnek és léleknek adottságai, elvesztették volna kisugárzó erejüket. Látszat ez csupán s mihelyt medrébe tér a kiáradt politikai élet, újból teljes erővel éreztetik hatásukat.

HA TÖLNÉZÜNK a felszínen pergő politikai vitán, úgy a mélyben feszülő kérdések közül három emelkedik ki, amelyek sorsunkat és politikánkat meghatározzák.

Első ezek közül a *föld adottsága*, mely minden érzelemtől függetlenül szabja meg külpolitikánkat. Országunkat Északról és Keletről a Kárpátok koszorúzzák és természetes gyepeivel zárják el. Ebben az irányban elzárkózó és védekező. Nyugat és Dél felé nyitott és az öreg Duna évezredek hatásai közvetítője. Hazánk annak a centrális német-római rendező elvnek természetes vonzókörébe tartozik, mely Európának a legnagyobb állandóságot tudta biztosítani.

Kelet felől védtük Európát és hazánkat ezer esztendőn keresztül. Előbb a mongol népektől, majd a töröktől. A XVII. század végén lebukott Európa egéről a török félhold, de egy századdal később már új veszély tünt fel Keleten: az orosz imperializmus. Magyar ember, Wesselényi Miklós volt az, aki száz évvel ezelőtt németül is megjelent könyvében meghirdette az orosz veszedelmet és azt tanácsolta Ausztriának, hogy Magyarország, Lengyelország és a balkáni államok megerősítésével, független államiságuk kiépítésével teremtsen meg a lehetőségét az orosz imperialista törekvések elhárításának. Magyar ember, Andrassy Gyula gróf volt az, aki az addig oroszbarát politikát űző Bismarckot reávette arra, hogy az orosz ellen a Monarchiával lépjen szövetségre. Nem új és nem ismeretlen számunkra tehát a feladat, hogy az orosz imperializmussal szemben határainkat megvédelmezzük. Nem új és nem ismeretlen előttünk a német szövetség gondolata sem, hiszen amikor a Monarchia külügyeinek élén magyar ember állt, mint Andrassy Gyula, vagy amikor olyan miniszterelnökünk volt, aki személyes súlyával a Monarchia politikájába befolyást gyakorolhatott, mint Tisza István s azután, amikor mint független állam önálló külpolitikát űzhettünk, mindig ezt tettük. A bekövetkezett események ezen az adottságunkon sem erősíteni, sem gyengíteni nem tudnak.

Miként állandó a föld adottsága, éppen olyan állandó a *lélek adottsága*. A magyar lélekben ott ég kiolthatatlan lánggal a független magyar államiság tudata. Nem tudott ez elhalványodni akkor

sem, mikor három darabra volt szakítva az ország, mindössze Erdélybe húzódott. Nem vesztett, sőt nyert erejében a Habsburguralom idején és ott élt az ötfelé szakított magyarság lelkében Trianon két évtizede alatt. Csak a szuverén magyar államiság az, aminek védelmére az összes magyar erőket mozgósítani lehet. Wesselényi és Kossuth száz évvel ezelőtt a független magyar államban látták azt az erőt, mely a szláv népek egyesítését és a Kárpát-medencének szláv érdekszférába való bekapcsolását megakadályozni képes. Ma sincsen másképp. Eredményes együttműködés csak ennek felismerése és biztosítása útján képzelhető el.

A harmadik kérdés, melynek sikeres megoldásához a nemzet nagy többségének, jóformán egyetemének azonos felfogása szükséges: a *reformok kérdése*.

Közhelyként hat, annyira elfogadott, hogy egy óriási méretű átalakulás idejét éljük. Új formáját keresi az állam, a társadalom, a gazdasági élet, tudomány és művészet, minden, ami az emberi élet tartozéka.

Mint szálfæerdő, úgy merednek elénk a magyar élet megoldatlan kérdései. A magyar föld, a magyar munka, a magyar tőke, a magyar szociális rend kérdései ma is megoldatlanok, a magyar műveltség még ma sem érvényesül a maga teljességében, a magyar szellem még mindig csak vendég a magyar közéletben.

Valóban: az új Magyarország nincs készen, megteremtése még hátra van. Mit, hogyan és mikor lehet belőle megvalósítani, azt mindig az adott politikai helyzet szabja meg. Itt csak alapelveket szögezhetünk le. Elsősorban azt, hogy az új Magyarországnak olyanak kell lennie, hogy benne minden magyar erő érvényesüljön és minden magyar érték kiteljesedni tudjon. Saját otthonára kell ismerjen benne a magyar lélek, a magyar szellem, a magyar erkölcs, a magyar munka és a magyar akarat. Fel kell szabadítson a múlt nyűgei alól, el kell tüntesse a társadalmi válaszfalakat, szabad áramlást kell biztosítson a feltörekvő népi erőknek, a nemzet tagjává kell avasson minden magyart. Szilárdan végig kell vinnie az államigazgatás és közélet minden vonalán a helyes kiválasztás elvét: azt, hogy csak az arravalóság, a felkészültség és jellem lehet az egyetlen kritérium. Vissza kell adnia az elvesztett hitet, hogy a becsületes munkának, az igazságos ügynek érvényesülnie és győznie kell. A magyar múlt legszebb hagyományai, a magyar lélek legnemesebb vonásai kell, hogy új formát öltsenek. Kiegyensúlyozott társadalom, hitben és erkölcsben erős magyarság, a maga méltó helyét újból elfoglaló kultúra, mindez az osztó igazság fegyelme alatt: ez az, amire törekednünk kell.

3.

NEM PÁRTOK kérdése tehát a magyar reform, az egész magyarság kérdése az. Pártok ki nem sajátíthatják, maguk képeire nem formálhatják. A legkülönb magyar képzelőerő, tudás, ösztön és lélek együttes munkájából kell, hogy megalakuljon az új magyar életterv.

Háború van, mikor a reformokhoz nyúlni veszedelmes és olyan állapot, amikor a nemzet legsajátosabb vonásai nem érvényesülhetnek. Nem halaszthatók azonban azok a reformok, melyek a szociális igazságot hivatottak érvényesíteni az élet minden vonalán, s miután háború van: elsősorban a háborús terhek és áldozatok egyenlő és igazságos hordozását teremtik meg.

A demagógiának nem szabad teret engedni, a szenvedélyeknek sem. A tömegszenvedélyeknek ellenállni nagy erkölcsi bátorságot kíván. De aki igazán ismeri a magyart, nyugodtan nézhet szembe velük, mert a magyar nép józanságára, mértéktartására, egészséges földönjárására biztosan támaszkodhatik. Támaszkodhatik abban is, hogy ne nyúljon a régi ház olyan részéhez, melyet ma úgy újräépíteni, hogy ne nyúljon a régi ház olyan részéhez, melyet ma úgy újräépíteni, hogy magunkénak érezhessük, nem lehetne.

A reformok sorrendje csak aszerint állapítható meg, hogy mennyiben erősítik a háborús potenciát és mennyiben teremtenek lelki megnyugvást. Tehát a szociális reformok kell elsőik legyenek és a háborús kormányzással összefüggő kérdéseknek, elsősorban a háborús terhek és áldozatok egyenlő és igazságos hordozásának rendezése. Ki kell kapcsolni a reformok közül azokat, amelyeknek helyes és megnyugtató megoldására nincsen adva a lehetőség. Így az alkotmányunk reformjáról beszélni legalább is időszerűtlen volna.

A politikában a helyzet szabja meg a feladatokat. A mai helyzet által felvetett feladatok megoldása egy, a nemzet széles közvéleményére támaszkodó, szilárd és minden irányban önérzetes kormányzást kíván. Ahhoz azonban, hogy a kormányzat szilárd alapot kapjon, komoly összefogás és a nemzet lelki egységének megteremtése szükséges. Szükséges ez annál inkább, mert bár az eszmék küzdelme nem fejeződött be, a háború kényszere a konkrét feladatok megoldását tolja előtérbe. Jó vagy rossz megoldásuk döntően befolyásolhatja sorsunkat. Annyira nagyok és a nemzet minden erejét igénybevevők e feladatok, hogy megvalósításukra régi kerekei között egy párt sem vállalkozhatik. A helyzet, a konkrét feladatok megoldása, a tárgyi elemek előtérbehelyezésének szükségessége egyaránt komoly nemzeti összefogást tesznek szükségessé. Egységes és fegyvelmezett tábort, melyre a kormányzat szilárdan

támaszkodhatik; szilárd és megnemíngó kormányzást, mely a magyarság legszélesebb rétegeinek bizalmát megszerezni és nemzeti igényeit kielégíteni képes.

Ennek a lelki egységnek megteremtése a legnagyobb feladat, mert olyan önfegyelmet és mértéktartást, a nemzet nagy érdekeinek olyan komoly átélését és minden személyi vagy pártszempontnak háttérbehelyezését kívánja meg, melyre nem nevelt rá a magyar élet. Kizárólagos alapon, hatalmi ténnyel nem lehet megteremteni. A szűkítés módszerével sem, csak nagy, önmagunkat legyőző kitáru-lással és a nagy nemzeti célok megvalósítására alkalmas, alkotó-képes erők összefogásával. A politikus legnagyobb erénye, ha vál-ságos és változó időkben is tisztán tudja felismerni az erőviszonyo-kat és a törekvések indító okait, melyek egyeseket és tömegeket mozgatnak. A magyarság komoly elemeiben az ország nagy veszé-lyeztetettsége felébresztette az összefogás vágyát. Ez az összefogás az országnak szól, egy párt sem kamatoztathatja maga számára. Hogy ez az összefogás gyümölcsözővé válhasson, ahhoz a hatalmon levők részéről amolyan Deák Ferenc-i mértéktartás szükséges, aki Königrätz után sem kért többet, mint Königrätz előtt.

A MOSTANI VALTOZASSAL kétségtelenül lezárult egy korszak. Mindegy, hogy örvendünk, vagy bánkódunk miatta. A „neobarokk“ Magyarországnak vége. Mindnyájunk felelőssége, hogy mi jön utána.

Sokakban kialakulva él egy új Magyarország képe. Akikben erős a hit és elszánt az akarat ennek megvalósítására, annak har-colnia kell. Még ha tessékelnék, akkor sem vonulhat vissza elefánt-csonttornyába a gondolkodó magyar. Magyarország nincs készen, még terveiben sem. Megteremtéséhez minden gondolkodó, alkotó-képes magyar segítsége szükséges. Ha nem kérik, annál inkább.

ALBRECHT DEZSŐ

A VESZPRÉMI ORSZÁGGYŰLÉS MEGHÍVÓ LEVELE 1531-BEN

„Mindnyájan jól tudjuk, hogy hazánk, amelyet egykor a világ minden nemzete megbecsült, a mai veszélyes időkben milyen bajok között vergődik, s mindenfelől részekre szaggatva, felosztva és lesújtva már-már végveszélybe jutott. Ezért, ha hamarosan nem teszünk meg mindent fenntartására, rövidesen megmaradt részeiben is elpusztul. Miként egykor egyesség és összetartás szerezte meg és tartotta fenn ezt a hazát, ezentúl is csak összefogás, egyetértés és kölcsönös szeretet őrizheti meg mostani és jövődő bajjainban. Mi, akik szeretjük keresztény hitünket, hazánkat és boldogulásunkat, azért gyűltünk össze Bélavár városában..., hogy a magyar nemzetnek, amelyet a pártoskodás és polgárháború már majdnem tönkre tettek, visszaadjuk egységét és közös hazánkat megmenthessük. Hogy pedig ez az üdvös elhatározásunk, amelynek célja valamennyiünk boldogulása és hazánk megmentése, jó eredményre vezessen, és szilárd alapokat teremtsen, valamennyien elhatároztuk, hogy az ország uraival és nemeseivel, valamint az elszakított részek lakosaival a testvéri szeretet, kölcsönös megértés és egyetértés megerősítésére tárgyaljunk. Ezért kérünk és felhívunk benneteket a jó Isten és a Boldogságos Szűz Mária szeretetére, hogy ha kedves elöttetek közös hazánk java, küldjétek el polgártársaitokat, hogy félretéve minden gyűlöletet, ellenségeskedést, pártviszályt, mások birtokainak megkívánását és megszerzését, egyedül Isten és országunk nyugalalmát tartva szemelött, mindenki szabad akaratát meghagyva, csak arról tárgyaljunk, ami kölcsönös megegyezésre, a magyar nemzet egységére, a haza védelmére és hitünk fenntartására vonatkozik.“

(A Bélaváron összegyűlt nemcek levele, amellyel 1531. május 18-ára Veszprémbe országgyűlésre hívták össze a rendeket. A latinnyelvű eredetét lásd: Magyar Országgyűlési Emlékek, I. köt. 369—370. l.)

Felelős kiadó: Albrecht Dezső.

Minerva Rt. Kolozsvár. 4957 — Felelős vezető: Major József.